

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(16:de årg.)

Utgiven av Styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Stockholm 1920, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>N:r 9 September</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 2: 50 pr helt år, 1: 25 pr halvt år. Lösnummer 20 öre. <i>Annonspris:</i> Å sista sidan 25 öre pr mm, å textside 40 öre pr mm.</p>	<p>Redaktör: RUTH GUSTAFSON Brännkyrkagatan 27 St. Tel. Söder 74 94.</p>	<p>Morgonbris' expedition: ANNA SVENSSON, St.-Tel. Söder 78 98 Grindsgatan 10, 3 tr., Stockholm.</p>	<p>1920</p>
----------------------------	--	---	---	-------------

Manlig kultur — och mänsklig.

Det finnes ett gammalt ordstäv som säger: "tryck avlar motstånd", men beträffande kvinnornas utvecklingshistoria tyckes den århundraden igenom varit det undantag, som bekräftat regeln.

August Bebel skriver i sin som kulturdokument ovärderliga bok "Kvinnan" om kvinnan:

"Hon var det första mänskliga väsen, som fick smaka trälldomen. Hon blev slavinnan innan det ännu fanns någon slav."

Varför?

Den frågan återstår att besvara.

Den har visserligen från maskulint håll besvarats så oändligt många gånger och i så oändligt många variationer.

Det har skrivits otaliga avhandlingar om kvinnan. Fysiska, psykiska, filosofiska, erotiska, religiösa, vetenskapliga o. s. v., o. s. v.

Avhandlingar i volymer. Med mera eller mindre sentimental, patetisk eller humoristisk stil, beroende av de olika författarnas speciella anlag, och mera eller mindre logiskt-genialiskt genomtänkta, beroende av begåvningens olika

gedigna halt. Och man nödsakas att tillägga, i genomsnitt mera eller mindre löjliga.

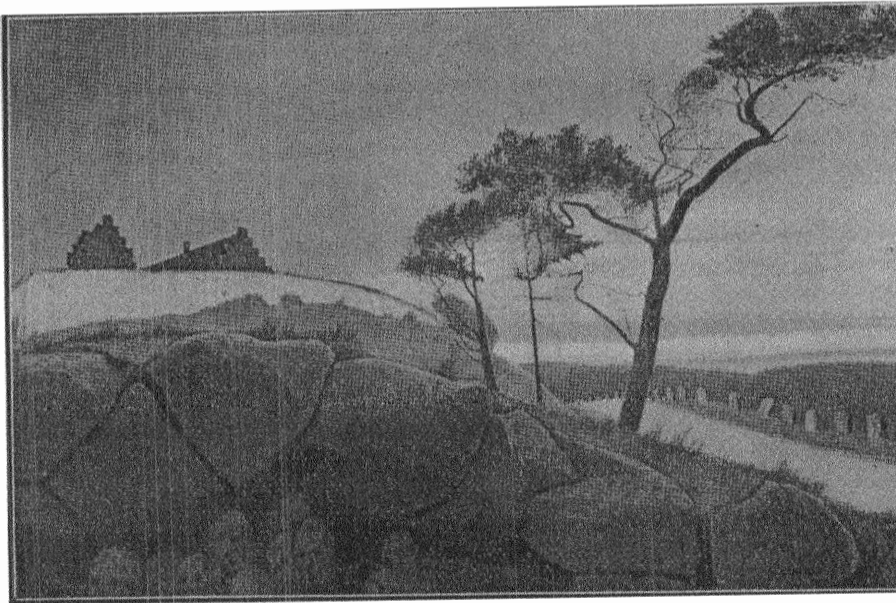
I olika tonarter har det talats och skrivits om kvinnans mindrevärdighet,

nan på samma mänsklighetens nivå som mannen. En av de mera tacksamma rubrikerna för dessa djupsinniga betraktelser har varit: "gatan — kvinnan" eller "problemet — kvinnan", men

"människan — kvinnan" har man i iveren alldeles glömt bort, eller har hon undanskymts av den massa damm, som rörts upp av mera eller mindre ovarsamma fötter. Och alltid har det med en pondus och ett sken av vederhäftighet konstaterats, att kvinnans intelligens är betydligt underlägsen mannens. Man förbiser fullständigt att miljön skapar individerna ännu oftare än individerna skapa miljön.

Det som för en oinvid eller partisk individ kallas ett problem kan mången gång med

största lätthet lösas, och de flesta psykologerna — det är typiskt, att varje skribent, hur främmande han än står för allt vad psykologi innebär, han ändå anser sig fullt kompetent att yttra sig i denna ganska vanskliga fråga — på detta område skatta åt samma system. De diskutera och definiera de

Ring: EFTER SOLNEDGANG.

olika yttringarna av kvinnans speciella egenskaper och karaktärsdrag och förbise fullständigt, att dessa egenskaper och karaktärsdrag inte äro något annat än en produkt av århundradenas ensidiga tryck på kvinnorna. Att kvinnorna, om de i lika lång tid som männen haft samma verksamhetsfält, de hade också på alla områden varit lika utvecklade.

Nu ha kvinnorna varit instängda i ett bokstavligt slaveri, kanske icke alltid vad arbetet beträffar, då detta ju i regeln är lindrigare än mannens, utan fastmera vad friheten angår. Man förvånar sig över att deras intelligens är underlägsen mannens. Uttrycket är felaktigt. Den är inte underlägsen, den är endast mindre uppövad. Den har icke så ofta behövt anlitas och fungerar därför icke alltid så alldeles oklanderligt.

Att det icke kan uppvisas kvinnliga genier i lika stort antal som manliga, varken på vetenskapens, teknikens, konstens eller litteraturens område är lätt förklarligt, då ett sådant geni endast genom den bästa skolning och utbildning, sammanparad med de gynnsammaste omständigheter kan utvecklas, och om man sedan betänker, att kvinnornas intellektuella utvecklingshistoria ännu inte fyllt sitt första halva sekel, medan mannens räknar lika många år som kulturens historia.

Enbart ett sådant faktum, som att kvinnorna först år 1870 fingo tillträde till universiteten och konstakademierna, förklarar, varför det icke finnes någon kvinnlig Michel-Angelo, Rembrandt, Edison, Zola m. fl. Om männen århundraden igenom varit instängda inom ett hems fyra väggar, isolerade från de olika sekternas tidsströmningar, utestängda från alla kunskapskällor och intellektuella utvecklingsmöjligheter och hänvisade till de mest tankedödade intressen och sysselsättningar, är det föga troligt, att det funnits några manliga genier heller.

Men dessa synpunkter tagas aldrig med i beräkningen, de ignoreras helt enkelt. Man förbigår kärnpunkten av frågan eller kringgår den — som katten kring het gröt.

Grundorsakerna — rättare grundorsaken — till kvinnans undergivenhet och benägenheten att underordna sig den av omständigheterna mera oberoende viljan, är icke att söka i bristande intelligens, utan i det tvång, som genom naturlagarnas obeveklighet blivit lagd på kvinnorna och sedan av männen utnyttjats som ett medel att undertrycka hela det kvinnliga släktet. Naturen har utsett kvinnan som den leverantör, på vilken ansvaret för släktets förökande blivit lagd, mannen blev endast den förberedande medhjälparen. Hans insatts i detta ansvarsfulla värv är endast av kort varaktighet, medan hennes, åtminstone för en tid, tager hela hennes varelse i anspråk.

Och denna process — till vilken kvinnan i regel alltför villigt lånar sig — som föregår varje ny människas födelse och som är en den underbaraste av alla naturens under, den betraktas av det stora flertalet just som ett bevis för kvinnans individuella, intellektuella underlägsenhet. Till och med de på andra mänskliga områden mest vidsynta, förstående män förfäktade som sin bestämda absoluta uppfattning, att en allvis försyn skapat kvinnan endast och allenast för att fullgöra denna funktion och därigenom trygga släktenas fortplantning. Att den mänskliga — eller kanske rättare maskulina — viljan ingripit på naturens område och stiftat lagar och regler, som gå i helt motsatt riktning med den påbördade uppgiften om kvinnans bestämmelse, förbises fullständigt av dem, som kalla sig skapelsens herrar. Om kvinnans bestämmelse huvudsakligast sammanfaller med moderns, skulle varje barnlös kvinna anses som ett av naturens misstag.

Den kultur, som med skäl kan kallas den maskulina, har även kring kvinnans erotiska liv uppdragit gränser, som hon icke utan att lysas i bann av samhället får överstiga. Å ena sidan säger mannen, att kvinnans livsuppgift är moderns, men å andra sidan förbjuder han henne att fylla denna uppgift, såvida den icke fylles inom äktenskapet. Den drift, som är den starkaste av allt levandes drifter är bland människorna endast tillåten inom vissa former. Och med en dualism, som är typisk, tillåtes denna drifts utlösande utan förbehåll för den ena parten, medan den samtidigt kastar en skamfläck på den andra. Och ändå måste båda parterna samtidigt hängiva sig åt samma beblandelse. Den ena går från denna med högburet huvud och öppen blick — den andra smyger sig skuldbelastad och skamtyngd och förnekar i olyckliga fall frukten från detta flyktiga ögonblick eller aborterar bort det. Numera har bannstrålen med könsdriftens tillfredsställande något förbleknat och betraktas företeelsen med något tolerantare ögon än under de gångna århundradena, då den under vissa perioder, isynnerhet under medeltiden, straffades på det strängaste och obevekligaste.

Naturen har utsett kvinnan att föda, men det gamla ständigt accepterade påståendet, att naturen även utsett kvinnan att ensam uppföda den späda generationen, är endast en sanning med modifiering.

Naturen har en gång i den urtidsmorgonens dunkel, som var rådande innan kulturens ljus tändes för de vareiser, som vi kalla våra förfäder, även använt hanen som direkt uppfödare av den yngsta avkomman. I sin avhandling, "Om människans ursprung", skriver lektor Gottfrid Adlerz bland annat:

"Man har anledning antaga, att alla däggdjurs hanar en gång deltagit i un-

garnas uppfödande med di, men att en arbetsfördelning inträtt, genom vilken honorna ensamma övertagit detta åliggande. Detta förklarar förekomsten av rudimentära mjölkkörtlar och spenar hos däggdjurshanarna, människan inbegripen. Undantagsvis bliva genom återgång dessa rudimentära mjölkkörtlar förrättningsmässiga och avsondra mjölk, såsom man känner av flera fall även hos människan."

Vi se således att denna numera speciellt kvinnliga uppgift troligen en gång även varit det motsatta könets, och att även hanen tagit aktiv del i de förrättningar, som äro nödvändiga för att hålla det nyfödda släktet vid liv. Numera kan detta förhållande endast anföras som ett kuriosum och har icke det ringaste inflytande på samhällsföreteelserna. Men det bevisar dock ganska tydligt, att en stor del av de proklamerade kvinnliga uppgifterna en gång av naturen fördelats något mera balanserat på båda könen. Naturen har lika litet skapat kvinnan uteslutande för hemmet, som den skapat mannen för samhället. Naturen har icke det ringaste att skaffa med den kultur, under vars inflytande vi leva och vi levat genom de gångna årtusendena, naturen skapade människorna och kulturen uppdelade dem i kön, mellan vilka gränslinorna upplöjdes allt skarpare.

Det finnes olika gissningar över varför denna arbetsfördelning satts i system, men den mest troliga förklaringen är väl, att den stridslust, som är så typisk för allt vad hankön heter, från tuppen, baggen, tjuren, upp till människan, fällt utslaget. Honan har haft större kärlek parad samman med större ansvar för de små hjälplösa och tagit vården om dem mera på allvar. Medan utvecklingen genom de olika stadierna gått framåt, visserligen långsamt och med många avbrott, men dock framåt, har hon varit den, som ensam fått bära bördan av generationernas fortplantning. Medan männen genom alla dessa olika stadier slagits, slagits och åter slagits, sinsemellan och med mest olika stridsvapen, från klubban, slungan, bågen upp till dagens kulspruta, tanks och giftbomb, hava kvinnorna gjort en dygd av nödvändigheten och samtidigt följt sitt mera fredliga temperament, och som tack härför hava de förklarats underlägsna och alltmera satts under förmynderskap. Det motstånd, som skulle avlats av trycket, har först i sena tider gjort sig gällande.

Att vår kultur i proportion till dess ålder endast producerat fram ett så jämförelsevis fåtal av verkliga erkända mästare är uteslutande beroende på, att maskulin kultur och krigskultur hittills visat sig fullständigt oskiljaktiga. Huru försvinnande litet har ej i själva verket under de gångna århundradena producerats och bevarats åt eftervärlden.

Varför?

Jo därför, att de gångna generationernas "kulturbärare" haft andra och ännu viktigare saker att tänka på och befatta sig med än att bygga på vetenskapens solida byggnad eller idka de sköna konsterna. Detta har endast odlats som tidsfördriv eller förströelse mellan de ständigt återkommande krigsperioderna. Den maskulina kulturen har haft huvudet och händerna fulla med att utpekulera och tillverka all världens krigs- och mordredskap dessemellan som den slagits med närmare eller fjärrare fiender om en eller annan landremsa.

Alla våra mera framstående historiskrivare äro eniga om, att utvecklingen genom sekelna gått framåt ytterst långsamt tack vare dessa förödande strider. Dessa krigsperioder hava icke endast varit den kulturella utvecklingens döda säsonger, utan de hava också i regel ödelägt en stor del av de framsteg och fördelar för mänskligheten, som fredsperioderna skapat.

Ögnar man igenom historien blad för blad finner man huru det slösats med förhoppningarna och huru de bästa förutsättningar dränkts i blod, utan att vinsten ens för den vinnande parten kunnat uppväga de kulturella, ekonomiska eller mänskliga förlusterna.

Det sägs att den kvinnliga karaktärens huvuddrag är feighet. Med feighet menar man i allmänhet obenägenhet för slagsmål. Det skulle varit till obäräknelig fördel för mänskligheten och utvecklingen om även männens karaktäristiska mod varit något mindre utpräglat. Den fege, tänkande vetenskapsmannen gagnar samhället oändligt mycket mera än den modiga krigsmannen, och aldrig kan man säga att ett krig förbättrat mänskligheten eller gjort den lyckligare.

Kvinnan är till sin natur fredlig och mannen krigisk, huru oändligt mycket högre skulle icke mänskligheten i närvarande stund stått, om dessa båda genom tidernas lopp samarbetat, i stället för att den ena parten fullständigt undertryckt den andra och på hela utvecklingens gång påtryckt sin egen individuella, karaktäristiska prägel. De skulle kompletterat varandra och förhindrat att utvecklingen blivit så fruktansvärt ensidig. Och aldrig skulle våldet varit så förhärskande om kvinnorna varit medbestämmande i de statliga angelägenheterna.

Men gårdagens kvinna har avträtt för att lämna plats åt sin efterföljerska, kvinnan för i dag. En helt ny typ har växt fram och skillnaden mellan henne och "Kvinnan" är allt för stor, för att den icke skall lysa i ögonen på även den mest oförstående. Det senaste kriget har öppnat nya verksamhetsfält och givit henne nya fastän nödtvungna erkännanden. Först nu sedan freden mellan de olika nationerna delvis blivit återställd märker man, huru hon fått fäste överallt inom de olika områdena

Lagförslag om hemindustriellt arbete.

I dagarna har till regeringen överlämnats ett inom socialstyrelsen utarbetat förslag till lag om hemindustriellt arbete.

Med hemindustriellt arbete förstås enligt lagförslaget sådant hantverks- eller annat industriellt arbete, som förläggare eller annan arbetsgivare för sin yrkesmässigt bedrivna näring uppdrager åt arbetare till utförande i arbetarens hem eller å annan plats, där det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande.

Lagförslaget kommer, därest det upphöjes till lag, att ålägga arbetsgivare en hel del skyldigheter. Bl. a. blir han sålunda skyldig föra särskilt register över de arbetare, vilka av honom användas till hemindustriellt arbete. Detta register skall föras för kalenderår samt för varje arbetare upptaga namn, födelseår, bostad, arbetsplats och arbetets art. Förmedlas uppdrag rörande hemindustriellt arbete av annan person; "mellanman", skall ovannämnda skyldighet gälla jämväl denne. I registret skola inträffade förändringar ofördröjligen antecknas. Senast den 1 febr. skola registren för föregående kalenderår tillställas yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Enligt förslaget skall arbetsgivaren vidare med varje arbetare, som användes till hemindustriellt arbete, föra lönebok eller annan skriftlig räkning. Arbetare, som utövar hemindustriellt arbete med biträde av hos honom boende medlem av hans familj, skall med hänsyn till sådan familjemedlem ej anses som mellanman. Dylik familjemedlem skall även registerföras, men arbetsgivaren är ej skyldig för denne föra lönebok. Slutligen åligger det arbetsgivare eller mellanman, som använder arbetare till hemindustriellt arbete, att över de lönesatser, som han tillämpar för olika slag av dylikt arbete, föra särskild lista, upprättad på

på världsmarknaden, marken sviker henne icke längre under fötterna. Världskriget har lockat fram de anlag och möjligheter, som alltför länge slumrat och legat i överksamhet, och hennes inflytande kommer att ökas med varje dag.

Den maskulina kulturen, genom sekel förhärskande, såsom ärans, hjältarnas och handlingens kultur månbesjungen, den kulminerade i världskriget 1914—1918 och samtidigt slog dess ödestimma. Den maskulina kulturen lämnar plats för den mänskliga. Den dräpte sig på sitt eget svärd.

Martha Larsson.

sådant sätt, att de olika lönesatserna jämte betingelserna därför tydligt framgå.

Finner yrkesinspektionens chefsmyndighet inkomna lönelistor eller andra omständigheter tyda på, att arbetslönerna inom visst område av hemindustriellt arbete äro lägre än vad som kan anses skäligt, skall denna myndighet äga föranstalta om utredning i frågan samt hos k. m. t. begära bemyndigande att fastställa minimilöner för ifrågavarande område av hemindustriellt arbete. Dessa minimilöner skola föreslås av särskilda lönenämnder. Förseelser mot lagen straffas med upp till 1,000 kronors böter.

Vid framläggandet av lagförslaget i fråga har man utgått från den grunduppfattningen, att en offentlig reglering av hemarbetarnas löner måste vara hörnpelaren i en lagstiftning av hithörande art. Men jämväl åt de från arbetarskyddslagstiftningen eller närbesläktade områden hämtade och på hemindustrins förhållanden tillämpade bestämmelser, som innehållas i förslaget, bör tillmätas betydelse och deras värde för vinnande av det med lagen avsedda syftet ej underskattas.

Tillämpandet av egentliga arbetarskyddsföreskrifter, således bestämmelser om minderårigas, kvinnors och mäns arbetstid, om åtgärder mot ohälsa och yrkesfara i arbetet m. m. har man ansett möta för hemindustriens vidkommande särskilda vanskligheter, detta på grund av helt oöverstigliga svårigheter med hänsyn till kontrollen. Bestämmelser härom ha därför ansetts olämpliga.

I fråga om införandet av minimilöner för hemindustriellt arbete uttalar sig socialstyrelsen i sin motivering för förslaget vara av den uppfattningen, att på detta område av den sociala lagstiftningen intet effektivt resultat till förbättrande av de av lagstiftningen berörda arbetarkategoriernas ställning kan ernås, därest ej möjlighet beredes för genomförandet av en laglig reglering av arbetarnas löner. Detta statens ingripande skall ersätta den verksamhet i motsvarande syfte, som inom andra grenar av det ekonomiska livet utövas av där förefintliga fackliga organisationer. Styrelsen anser därför sitt förslag vara väsentligt motiverat därmed, att dylika organisationer ej förekomma och ej heller ha stora utsikter att komma till stånd. I detta sammanhang anför socialstyrelsen att den ej tänkt sig generella minimilöner över hela landet utan en anordning, enligt vilken minimilöner kunna inom samma yrkesgren fastställas till olika belopp för skilda områden.

Prenumerera på

MORGONBRIS

Modern varudistribution.

(Skildring för Morgonbris av
Maja Björkman.)

Otvivelaktigt är det en sanning då vi säga, att under det privatkapitalistiska system varunder arbetarklassen för närvarande exploateras, samtidigt följer en utvecklingsprocess, som bliver den brygga varifrån socialismen en gång skall vandra till den centraliserade produktionen.

Redan nu ha vi varit i tillfälle att se huru modern massproduktion utvecklats, så att vi därigenom lättare kunna följa vägen mot målet till modern varudistribution i ett socialistiskt samhälle.

Världens största varuhus — Sears and Roebuck comp. i Chicago — utgör i sitt slag ett typiskt exempel på vad utvecklingen i det fallet lyckats åstadkomma. Detta bolag tillhör den kategori av distributionsföretag, som vi i Amerika nämna postbeställningsaffär. Deras utomordentligt utvecklade och storslagna organisationer och metoder kunna vi endast förstå, om vi i samband därmed få en inblick i den kolossala varuomsättning samt metoderna härför, som denna världens största affär i sitt slag omfattar och utvecklar.

Enligt egna uppgifter sålde denna firma under sistförflutna år över nio och en halv miljon par skor och galoscher. Deras fasta kundkrets utgöres av icke mindre än sex miljoner, fördelade över hela U. S. A:s väldiga områden.

Sears and Roebuck säljer konserverade matvaror, kryddor och specerier av tusende slag, kläder, skor, segeltyg och vagnar, musikinstrument, lantbruksredskap och maskiner, färdigpassade boningshus och ladugårdar, möbler och husgeråd, lyxartiklar av alla slag — med ett ord allt vad som tänkbart är inom varudistributionen — utom kött (färskt) samt mjölk (färsk).

Enligt samma statistik sålde nämnda affärsbolag sistförflutna år över tio miljoner par strumpor, över fem miljoner par stickade underkläder, över femton miljoner järnbultar, andra slags varor i tiotusentals olika variationer i samma enorma kvantiteter.

Enligt en allmänt erkänd sanning existerar ju ej affärsärlighet i detta ords verkliga innebörd, dock kan man om detta världens största varuhus säga att en viss affärsärlighet i fråga om varans rätta bestånd och värde utgör det moraliska underlaget och bärkraften i hela denna väldiga organisation.

Själv har jag varit en av de kunder, som under en följd av år genom denna postbeställningsaffär köpt mina varor i alla dess upptänkliga olika variatio-

ner, alltid fullt tillförlitliga, alltid presterande "kvalité" i överensstämmelse med utbetalade penningvärdet. Deras femtonhundrasidiga katalog innehåller en varuförteckning så välpreciserad och korrekt att man föredrar att behagligt och lätt göra en axplockning av de förnödenheter man behöver framför att som vanligt är i Amerika spanna en dag i ett "departementstore" under jäkt och möda för att lyckas finna vad man önskar. Sextiofem miljoner kataloger utgår årligen från detta varuhus. Varje vara har sitt namn och nummer samt ytterst tillförlitliga noggranna illustrationer.

För varornas standardisering svarar och garanterar firman genom sina vetenskapliga laboratorier, och det är en affärsärlighet därvidlag, som gör att firman kan behålla och bevara sin utomordentligt stora kundkrets trots all konkurrens samt garantera full ersättning eller ("money back") om köpet ej utfaller till kundernas belåtenhet.

Jag minns vid ett tillfälle då jag bland ett fyrtiotal olika kaffeblandningar hade svårt, att finna den sort, som tillfredsställde min särskilda smak. På begäran sände de mig under en längre tid en del olika blandningar. Utan ett öres kostnad för mig, kom det ena paketet efter det andra, jag återsände desamma så länge till dess jag fick en blandning, som fullt tillfredsställde mig, då betalade jag för detta, men ej ett öre för vare sig sändningarnas kostnader eller — kaffet. Jag såg så kallat prov, använt under denna tid och det var inte en utan ett dussintals olika sändningar, som sålunda gratis sänts mig.

Detta visar endast en utpräglad omsorg om kundernas belåtenhet, och den tillämpas med en planmässighet och precision, som inte lämnar något övrigt att önska i organisatorisk fullkomlighet.

En dylik affär måste ju existera på en permanent kundkrets; den måste, samtidigt som den bygger vidare för ernäendet av nya kunder, genom en utpräglad affärsärlighet, bevara den redan befintliga.

Genom de olika, ständigt växlande prisregleringarna, varunder detta affärs-etablissemang arbetar i det kapitalistiska samhället, nödgas de utgiva kataloger med hänsyn till förekommande fluktuationer på marknaden — en kostnad som ju är oundviklig under nuvarande förhållande, men som helt kommer att bortfalla i ett socialistiskt samhälle, där varans värde är standardiserat.

Kostnadsfritt och regelbundet erhöj jag och de miljontals andra kunderna dessa kataloger, vars tryckkostnader uppgå till miljontals dollar och tryckas på ett av Amerikas största och bäst utrustade tryckerier.

Men detta världens största affärshus

Tyska kvinnorna i det offentliga livet.

Tysklands kvinnor ha på kort tid nått en starkare ställning i parlamentet än något annat lands kvinnor. Därjämte äga de ett allmänt erkänt medarbetarskap inom alla områden av det offentliga livet. Detta är så mycket mer överraskande som ett alldeles motsatt förhållande rådde före revolutionen, då kvinnorna voro uteslutna från all rösträtt m. m. och ingen ville lyssna till deras röst. Efter vunnen allmän rösträtt visade de sig genast mogna för sina statsborgerliga rättigheter och skyldigheter genom ett intensivt deltagande i valarbetet till den konstituerande nationalförsamlingen. Enligt statistiska uppgifter deltog 89,6 proc. av kvinnorna i valet. De yngre överträffade till och med sina manliga

är icke endast ett distributionsföretag, det är även ett produktionsföretag av stor omfattning med väldiga fabriks-etablissemang för en massa varors fabricering.

Ett dussintal stora skofabriker, fabriker för lantbruksmaskiner, tapeter, färg, pianon. Dessutom äger det kontrollen över väldiga industritillverkningsområden inom landet, sågverk etc. Dess produktionsverksamhet sträcker sig också ut över det egna landets gränser, där fabrikationen är nödsakad bedriva sin drift inom räckhåll för råmaterial. Sålunda äger nämnda firma en större spetsfabriksanläggning i Schweiz.

Postbeställningar kunna uppgå till 180,000 pr dag och sändas alla till Chicagokontoren. Därifrån sändes orden till närmast liggande centrala varuhus, varifrån kunderna erhålla beställningen pr post, frakt — eller express — beroende på varans bestånd.

Överallt i hela Amerikas större städer har firman dessa varuhus. Genom att låta orden utgå från ett av dem till adressatens närmast liggande bostadsort sparas därigenom en stor kostnad samt tid.

Endast i Chicago sysselsätter firman i detta väldiga affärs-etablissemang 18,000 människor. Arbetsstyrkan inom hela dess affärsverksamhet på de olika platserna uppgår till 38,000.

När du går in i Sears and Roebucks varuhus i Chicago kan du, om din kassa så tillåter, köpa allt som finnes att tillgå i form av varor, samtidigt som du får skåda ett modernt utvecklat distributionsföretag, färdigt och övermoget under kapitalistisk regim för att övertagas av de tusentals arbetande bönderna därinne — och färdigt att överföras till ett socialistiskt samhälle under kooperativ regim.

jämnåriga, medan motsatsen var förhållandet med de äldre kvinnorna.

Vid de senare valen till de konstituerande församlingarna i förbundsstaterna avtog valintresset, i synnerhet vid stadsfullmäktigevalen. Denna minskning gällde i lika hög grad män som kvinnor och hade sin naturliga förklaring i att 3 stora val förrättades inom 5 veckor och detta i en tid som var präglad av allmän andlig och lekamlig utmattning.

Ej mindre än 130 kvinnliga kandidater voro uppställda till nationalförsamlingen, men endast 38 blevo valda, ett visserligen ringa antal i förhållande till väljarantalet, men dock i och för sig, och i stort sett, särdeles tillfredsställande.

Anmärkningsvärt är att, trots kvinnornas energiska deltagande i valen inom de olika partierna, ha de bibehållit sin samhörighetskänsla i allt som rör kvinnliga intressen. De kvinnliga medlemmarna av nationalförsamlingen ha gått samman i flera frågor, trots den stränga partidisciplinen, och ha åstadkommit gemensamma förklaringar och interpellationer, t. ex. rörande krigsfångar, den reglementerade prostitutionen m. m.

Men de sakna därför ingalunda förståelsen av att endast genom växelverken mellan mäns och kvinnors världsskådning och synpunkter sådana reformer kunna växa fram som skola tjäna hela folkets intressen.

Största delen av de icke-socialistiska kvinnliga medlemmarna av nationalförsamlingen tillhör Tyska kvinnors nationalråd, en, liksom i flertalet andra länder, särdeles livaktig förening, som tar aktiv och vaksam del i allt som rör kvinnofrågor och kvinnors offentliga verksamhet, och inte minst när det gäller lagstiftningen. Samma nit ädagalägga de tyska kvinnornas nationalråd på uppfostringsområdet beträffande bottenskola, samskola, flickuppfostern i gosskolor, uppfostringshem på landet, folkhögskolor m. m.

Överallt deltaga kvinnor i omdaning och nydaning av samhällsförhållandena. Det är emellertid självklart att fördomar som genom sekler varit rotfästa i lagar, seder och bruk inte i ett tag kunna avlägsnas genom ett edikt. Kvinnornas förörättande i ekonomiskt avseende kan sålunda naturligtvis inte i hast övervinnas allra minst i en tid fylld av svåra kriser.

Mycket återstår att önska, t. ex. upphävandet av den i flera tyska landslagar uppställda fordran på celibat för skollärarinnor, som ännu ej bortfallit överallt.

Däremot går det raskt framåt med tillsättandet av kvinnliga ämbetsmän i högre förvaltningsämbeten. I det nyupprättade ministeriet för folkvälfärden bli kvinnor särskilt mycket använda. Ävenså i överpresidiet och regeringspresidiet (provinsförvaltningen)

Styrka.

För Morgonbris av Allan Pettersson.

*Se mannen, som spränger de fjättrande band,
som i mörker höll bunden hans själ,
han jublar, han sjunger: Jag är inte träl.
Nu går jag mot ljuset, mot frihetens land!*

*Se, mörkret, som splittras av blixtrande ljus:
en hoppets lanterna, som skänker oss mod.
Ur mörkret skall växa en frihetens stod,
och godhetens blomma skall spira ur grus.*

Från bildningsarbetet.

Bildningsverksamheten inom arbetarerörelsen
1919—1920.

Arbetet med bearbetningen av alla rapporter och redogörelser rörande studiecirkel-, biblioteks- och föreläsningverksamheten inom Arbetarnes Bildningsförbund är nu avslutat. Därmed är det möjligt att med exakta siffror belysa förbundets verksamhet under det sistförflutna arbetsåret.

På verksamhetens olika områden har under året gjorts större framsteg än under något år hitintills. Antalet verkamma studiecirkelar ha ökat från 515 till 811; antalet förmedlade föreläsningar ha varit 1,271 mot 425 föregående år. Orsaken till denna framgång torde dels vara att tillskriva den lättnad i det ekonomiska trycket, som världsfreden medfört, dels den bättre möjlighet än förut att ägna sig åt självbildningsarbete. Den beslutade utvidgningen av medborgarrätten, som ställt tusentals arbetare inför nya samhällsuppgifter, ställer givetvis också nya krav på arbetarnas bildningsorganisationer. Intresset för kommunala spörsmål har sålunda avsevärt ökat; under året har förmedlats 401 föreläsningar i stats- och kommunalkunskap mot 155 föregående år.

Sammanlagda medlemsantalet i de till A. B. F. anslutna riksorganisationerna har ökat med 195,022 och utgör nu 896,041. Antalet till förbundet anslutna huvudorganisationer är 14.

Under året ha på 26 platser hållits 77 instruktionsföreläsningar om bildningsarbetet. Studiecirkelbiblioteken ha ökat med 73 och utgör antalet nu 425 med ett bokförråd av tillsammans 79,934 band. Antalet boklån utgjorde 173,146, därav inom cirkelarna 27,326. Bibliotekens antal bokutlån har under året ökat med 50,000.

Arbeta kvinnor med och äro medansvariga i lösningen av frågor rörande kvinnoarbete m. m.

Det mest förvånande av allt i den tyska kvinnans hastigt förändrade ställning är emellertid hennes manliga medborgares nya syn på hennes rättigheter och skyldigheter. I det avseendet stå de tyska kvinnorna onekligen åtskilliga pinnhål högre än de svenska. (D. N.) A. M. H.

Av de olika, till A. B. F. anslutna organisationerna, har Socialdemokratiska Ungdomsförbundet det största antalet studiecirkelar, eller 181. Som nummer två kommer Landsorganisationen med 136 och därefter Arbetarepartiet med 87. N. O. V. har 78 cirkelar och Soc.-dem. Vänsterpartiet och Sv. Soc.-dem. Ungdomsförbund 34 vardera. Därefter kommer Typografiförbundet med 16 cirkelar, Järnvägsmannaförbundet med 13, Koop. Förbundet med 11, Telegraf- och Telefonmannaförbundet med 7, Ungsocialistiska Partiet har 4, Telegrafverkets Trafikpersonalsförbund 3 och Hospitalspersonalens Förbund 2 cirkelar. Dessutom äro 205 cirkelar gemensamma för flera organisationer.

A. B. F:s föreläsningverksamhet har likaledes under året gått avsevärt framåt. På 222 platser ha anordnats 315 föreläsningkurser (föregående år 106) med 1,271 föreläsningar. En hel del ansökningar om kurser har dock avslagits då A. B. F. saknade medel för att bevilja dem.

Ett supplement till A. B. F:s föreläsningsskatalog.

Från A. B. F:s Centralbyrå har i dagarna utsänts ett supplement till A. B. F:s föreläsningsskatalog. På grund av det alltjämt ökade intresset inom arbetarerörelsen för en planmässig föreläsningverksamhet, har det blivit allt svårare för centralbyrån att skaffa föreläsare i de ämnen, som speciellt önskas. Det nu utkomna supplementet visar emellertid, att det lyckats centralbyrån att erhålla löfte om medverkan från 11 nya föreläsare. Dessutom har en del av de gamla föreläsarna lämnat nya serier, så att supplementet kan bjuda på 23 nya föreläsningsserier. Inalles deltaga nu 78 personer i A. B. F:s föreläsningverksamhet, med tillsammans 157 serier.

Ny riksorganisation till A. B. F.

Svenska Lantarbetareförbundet har ansökt om inträde i A. B. F. från 1 juli 1920. Förbundet räknar 10,000 medlemmar. Till studieleddare i förbundet är utsedd torparen Ivar Karlsson, Nävekvärn, vilken tillika kommer att bli förbundets representant i A. B. F:s representantskap.

Brunnsviks Folkhögskola

börjar sitt femtonde läsår den 15 oktober 1920. Kurserna pågå omkring 25 veckor och avslutas den 30 april 1921.

Skolan har under sin 14-åriga tillvaro beviljats av över 600 unga män och kvinnor, företrädesvis ur arbetare- och bondeklassen.

I fråga om undervisningslokaler är skolan numera väl tillgodosedd. Tre större lärosalar finnas, varjämte biblioteket fått synnerligen ändamålsenliga lokaler. Innevarande sommar har uppförts ett nytt elevhem, varför det till hösten blir möjligt att på skolan bereda rum åt 50 elever.

Skolan är uppdelad i en första och en andra årskurs.

Inträdesansökan skall ske skriftligt, och åtföljas av ålders- och skolbetyg (i avskrift) samt uppgift om yrke och insändes till föreståndaren för Brunnsviks folkhögskola, Sörvik.

Till

Sverges socialdemokratiska kvinnor!

Med det val, som i september går av stapeln, komma vi kvinnor allt närmare vår rätt till medborgarskapet och dess förpliktelser.

Nästa gång skola vi vara med och välja till den lagstiftande församlingen och det gäller att redan nu visa vår vakenhet och vårt intresse.

Stora frågor, som markera socialdemokratins frammarsch och vilja till omdaning av samhällsförhållandena, har av regeringen förts fram. Det blir nu det arbetande folkets sak att få dessa frågor förda ut i det praktiska livet. Världen är mer än någonsin i behov av det produktiva arbetets frukter. Och för oss står också nödvändigheten av att arbetarna få inflytande, icke bara i politiskt och kommunalt hänseende, utan även inom de producerande företagen.

Vi känna allt mer att vi kommit i en sådan ställning, att arbetareklassen även måste bära ansvar för folkhushållningen, att frambringandet av förnödenheter kommer i höjd med konsumtionen. Endast därigenom kunna vi komma fram till rättvisare materiella förhållanden.

Men detta är icke nog. Vi måste även få bort den oro och osäkerhet, som vidlåder våra allmännyttiga företag för det arbetande folket, genom kapitalismens allenahärska inom det ekonomiska livet. Socialisering är därvid vårt fältrop.

Men alla veta vi att starka krafter äro i rörelse för att hejda vår frammarsch och om möjligt kasta oss tillbaka från redan vunna positioner. Anloppet mot 8-timmarsdagen och oppositionen från såväl höger som liberaler mot regeringen för dess tillsättande av kommittéerna för industriell demokrati och trustkontroll ävensom socialiseringsnämnden, visar oss vårt allvarliga läge som klassparti.

Vi arbetarkvinnor, som bäst känna, trots allt talet om våra höga löner och som den "nya överklassen", hur hårt den nuvarande ekonomiska ordningen trycker hemmen, vi måste stå vid våra mäns sida och verka för upplysning bland väljarskarorna, så att de förstå rättvisan i våra strävanden och sluta sig till oss. Som alla socialdemokratiska kvinnor torde känna att dessa val äro av mycket stor vikt för vårt parti och att vi nått en sådan ställning, att ett steg tillbaka kommer att sätta mycket djupa märken i utvecklingen, så förutsätta vi att alla våra kvinnor komma att lystra till vår mening:

Deltag i valarbetet! Arbeta för socialdemokratin!

SV. SOC.-DEM. KVINNOFÖRBUNDS STYRELSE.

Kvinnornas organisation inom Englands arbetareparti.

Kvinnliga organisatörer anställda.

Vid ett besök i London på försommaren, dit jag hade den lyckan att få komma såsom Stockholms stads delegerad vid en bostadskongress, gjorde jag ett besök på arbetarepartiets avdelning för upplysning och organisation bland kvinnorna. Detta är verkligen en specialavdelning, som Englands arbetarörelse består sig med. Ledaren är den Marion Phillips, som på försommaren besökte oss i Stock-

holm och höll det utmärkta föredraget för oss ute i Haga. Jag kunde icke få hennes verksamhet demonstrerad av henne själv, ty hon var tyvärr bortrest, men jag hade ju fått höra litet av henne själv i Stockholm.

Under doktor Phillips ledning äro flera kvinnliga organisatörer anställda, som svara för var sitt distrikt i England, ordna möten, hålla upplysningsföredrag, sköta agitation vid val o. s. v. Allt detta arrangeras från huvudexpeditionen i London, varifrån även redigeras kvinnotidningen "The Labour Women" (arbetarkvinnan). Lokalerna voro icke storartade, men tillräckliga och trevliga. Doktor Phillips närmaste underordnad fick jag emellertid träffa och gjorde hon

ett synnerligen behagligt intryck.

Det skulle vara något för oss om vårt parti även kunde bestå kvinnorna en sådan organisation som den engelska. Men vi få väl vara nöjda än så länge och göra det bästa av vårt nybildade kvinnoförbund.

Kvinnornas organisation inom "Labour Party" har att följa vissa bestämda stadgar, vars huvudpunkter här nedan antydas.

Kvinnosektionen inom varje distrikt består av de kvinnor, boende inom det samma, som tillhöra arbetarepartiet. I varje lantdistrikt finns det särskilda kommittéer, vilka både män och kvinnor tillhöra, men det är dessutom önskligt att bilda särskild kvinnogrupp inom varje lantdistrikt för att befordra organisationen. Inom arbetarepartiet bör byggas upp ett kvinnoförbund, som består av alla kvinnorna från de lokala arbetarepartierna, vilket skall hjälpa till att fullfölja i alla delar av landet kvinnornas politiska organisation. Genom att på detta sätt ena kvinnornas alla krafter skapas en starkare stimulus till uppfostrande politiskt arbete.

Varhelst det finns en grupp av organiserade arbeterskor bör arbetarepartiet på denna plats inbjuda dem tillsammans med representanter från andra kvinnliga fackföreningsorganisationer, både anslutna och icke anslutna till partiet, för att bilda en kommitté med mål, att skapa en kvinnornas sektion på den platsen.

Sektionen skall avhålla möte en gång varje eller varannan vecka. På dessa möten skola ordnas diskussioner i allmänna frågor; om möjligt även föreläsningar. Vid val av ämnen vid dessa sammanträden bör man komma ihåg, att där samlas kvinnor med mycket olika intressen. Ibland böra fackföreningsfrågor diskuteras, ibland frågor, som speciellt röra hemmet. Tidningen "The Labour Women" innehåller förslag på föreläsningar i medborgarkunskap, som kunna bli föremål för en aftons diskussion.

Arbetarepartiets exekutiva kommitté har anställt kvinnliga organisatörer för att hjälpa till med att bilda sektioner och arbeta på deras vidare utveckling.

Det är icke märkvärdigt, att kvinnornas organisation i England är en makt att räkna med i ett land, där så mycket göres för att kvinnorna verkligen skola organisera sig. Det är icke heller att undra på att Marion Phillips uppträdande ger intryck av säkerhet och kraft, då hon är ledare av en så minutiöst uttänkt och målmedveten organisation, som den engelska arbeterskerörelsen.

Anna Lindhagen.

I Resenka.*

Nu komma de åter, de lidande,
som kriget i landsflykt vrok,
de tärda, tunga och bidande
i trasor likt sorgens dot.

De hålla ett bylte i händerna,
det enda dem återstod,
en spillra från hemmet vid stränderna
av Dynas glidande flod.

De komma i tusentals tågande
från hungerns och söndringens land
med bävande längtan, som lågande
förklaras i ögonens brand.

De sjunka till marken, böjande
sitt huvud i jublande nöd,
de lyfta det åter dröjande
och be om ett stycke bröd.

Det är deras land, det befriade,
som susar i aftonens vind
emot dem, där människor skriade
och dödsfasan irrade blind
den morgon de drevos som jagade
från hemmet, som ljyste i brand,
likt brottslingars hop anklagade
mot hopplösa intets land.

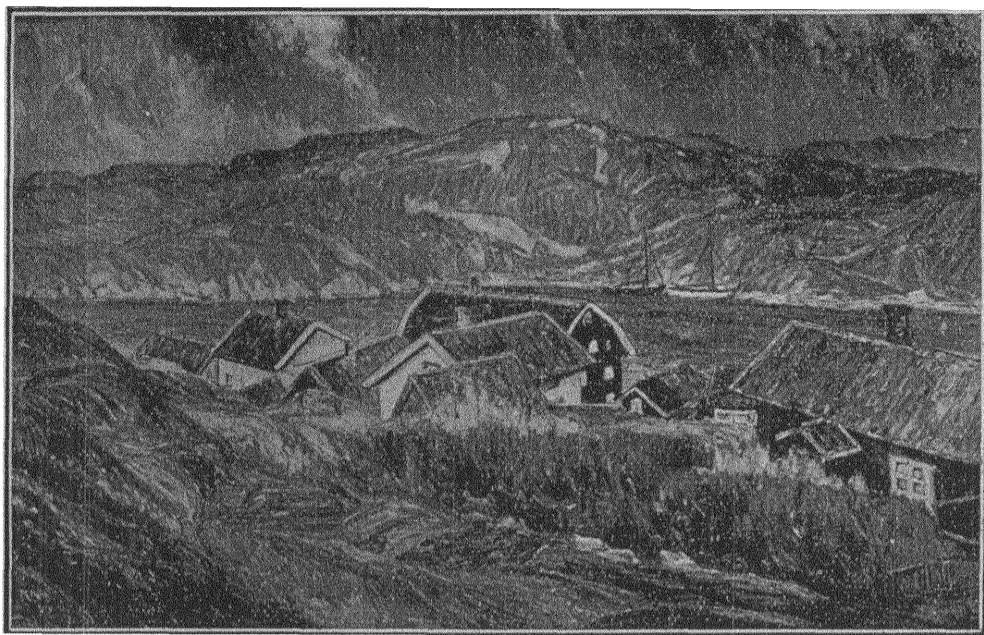
De trasiga, lidande letterna,
de draga till hemmets dörr
vid sus från de härjade slätterna,
som sjunga så sorgset mot förr,
men hviska ett stilla välkommande
och ge dem en torva igen,
till ro för fredlösa, domnande,
förjagade kvinnor och män.

Elsa Collin.

Indien och Sverge.

Indien och Sverge! Vilken underlig sammanställning det förefaller att vara; endast därför, att tanken på de båda ländernas samhörighet är oss så främmande. Men detta hindrar inte, att flera viktiga beröringspunkter finnas mellan de germanska raserna och indierna. Först och främst tillhöra båda den indoeuropeiska språkstammen, vars förfäder i förflutna tider bodde tillsammans som ett enda folk, under samma livsförhållanden och livsvillkor. I Tyskland kallas rasen indogermansk på grund av, att indierna och germanerna ansågos vara stammens östligaste och västligaste representanter. Vidare höra de indiska och europeiska språken till största delen till samma familj och hinduernas och de germanska rasernas intellektuella utveckling erbjuder stora likheter. Detta har fastslagits genom den jäm-

* Resenka är i Lettland gränsstaden till Ryssland; varigenom de landsflyktiga, hemvändande letterna nu passera.

Karl Nordström: FISKELÄGET.

förande språkforskning, som började i Europa, när det fick kännedom om sanskrit, som "upptäcktes" av tyskarna för något mera än hundra år sedan. Dessa likheter utgör den intellektuella och andliga grund, på vilken vi kunna ägna ett förståelsefullt studium åt Indiens kultur och historia, i synnerhet hinduernas, som äro Indiens verkliga representanter. Av de germanska folken har Tyskland mest ingående studera Indiens litteratur och därigenom ha vi svenskar också kommit i nära beröring med den indiska tankevärlden. Tyskarna ha satt sig i förbindelse med Indien för att tillgodogöra sig dess andliga rikedomar, inte som andra nationer, för att utnyttja dess materiella. Och det djupa intresse och den sympati, med vilken de upptogo i synnerhet den indiska religionsfilosofien, bevisar vilken stark själsfrändskap, som förefinnes mellan germaner och indier.

Ingenstädes har den egentliga, från all empirisk forskning frigjord meta-fysiken nått en så hög och allsidig utveckling som i det gamla Indien och det moderna Tyskland. Och sedan hundra år tillbaka har Indien utövat ett stort inflytande på våra studier i filosofi, filologi, religion, poesi, drama m. m. Egendömlig är Goethes tillslutning till den indiska filosofien; han sade sig aldrig ha stått främmande för den och han fann i den en alldeles ny värld, "där vi leva i en större fullhet och stärka vår andes egenart och sporra den till ny verksamhet". Och av den indiska poesiers skönheter var han hänförd; han visar detta i följande distikon, som han skrev efter första läsningen av Sakuntala:

"Önskar du vårens blommor och frukter från mognare år,
Önskar du det, som tjusar och hänför,
det som mättar och när,
Önskar du himmel och jord med ett ord beteckna,

Nämner Sakuntala jag och därmed är allting sagt."

Även i Faust ser man hur djupt han påverkats av den indiska tankevärlden. Men han hängav sig aldrig åt måttlöshet, såsom de tyska romantikerna och delvis även de svenska. I sin djupa samkänsla för indiskt tänkande och sjäsliv läto de förleda sig till överdrifter, när det gällde känsloliv och fantasi. För dem blev Indien ideal: den blåa blomman. Indierna, som voro forntidens romantiker, utövade därför en oerhörd dragningskraft på de germanska folken och detta bevisar bäst hur mycket, som är besläktat och likartat i den indiska och germanska folksjälen.

Och om man särskilt vill finna exempel på hur hela det tänkande Europa tagit intryck av den indiska religionsfilosofien, behöver man endast nämna den störste av Indiens andliga stormän under den historiska tiden, Shankaracharya; många, men i synnerhet två av Tysklands största filosofer, Kant och Schopenhauer, ha så tillägnat sig hans världsåskådning, att de givit dem av oss, som läst dem, en fullständig indisk livssyn.

Och inte endast inom det viktigaste av alla områden har Indien varit Europa till hjälp; det har också inom vissa vetenskapsgrenar varit oss till ovärderlig nytta, såsom inom matematiken, astronomien, kemien, räkne- och decimalsystemen m. m. Är det underligt, att Indien, i medvetande av allt detta, även måste ha en vakent blick på hur förhållandena gestalta sig efter kriget, särskilt hos oss; om det kan göra något för att dämpa den överdrivna materialism, som behärskar vårt sociala, ekonomiska och politiska liv och som Europa försöker bekämpa, med som vi veta, alldeles otillfredsställande "ism", som t. ex. socialism, kommunism, liberalism m. m. Vad som behövs är en livssyn, som vilar på

en filosofisk grundval och mer och mer skall Indien därvidlag bliva oss till allt större nytta. Att den hinduska civilisationen äger en sådan livskraft, trots dess många brister och missförhållanden, beror mest på det faktum, att dess politiska, sociala och religiösa liv alltid har vilat på det slutliga problemet rörande människans öde.

Som sakerna nu stå är Indien Englands uteslutande tillhörighet och om även svenskar m. fl. tillåtas hjälpa indierna, när det gäller undervisning o. d., så får detta endast ske i noggrann överensstämmelse med Storbritanniens intressen och idealer. Sverge har emellertid ett undervisningssystem, som anses vara bland de bästa i världen och det måste sända ut lärare i hundratal för att fritt och utan politisk färg göra det indiska folket delaktigt av den moderna vetenskapens landvinningar, något som indierna, med sin kärlek till studier och vetande, så ivrigt längta efter. Indiska studenter borde uppmuntras att komma över till Sverge och där bedriva sina studier, därför att de, genom att endast besöka England, av påtagliga skäl ej kunna skaffa sig all den kunskap de behöva för att få en oberoende och självständig karaktär.

Sverge måste också öka sina handelsförbindelser med Indien. England förbjuder ju inte direkt andra länder att handla med det, men å andra sidan är det omöjligt för någon nation att få så stor handel med Indien, som vore möjligt, om det såsom ett fritt land finge sköta sin egen ekonomi och förfoga över sina egna inkomster. Ty icke endast är det omöjligt för Indien att utveckla sin handel och industri till följd av, att Indien måste styras i överensstämmelse med brittiska kapitalisters och aktieägares intressen, utan England kommer tydligen alltid att ha makt att lägga under sig all handel, även om andra nationer försöka att konkurrera.

Av det sagda framgår att Sverge (och alla andra nationer också) har ett mycket stort intresse av, att Indien får frihet till att själv bestämma över sin tillvaro inom livets alla områden och också av, att haven bli fullständigt fria samfärdsvägar, inte endast för stormakterna utan även för de små och svaga nationerna. Det blir därför en plikt för alla svenskar att sympatisera med det indiska folkets strävan att vinna ett oberoende, nationellt liv, frigjort från varje utländsk kontroll. Och sympati är inte nog, utan så mycken verksam hjälp som möjligt bör givas. Så länge England styr Indien för sina egna intressens skull är det inte lätt att hjälpa till med den indiska rörelsen i själva Indien, men mycket kan göras i Sverge genom att ge indier och andra frihet att framhålla den nationella indiska synpunk-

ten och genom att ge fristad åt alla politiska arbetare från Indien, som äro förbjudna att vistas i sitt eget land, emedan de stå i opposition till den autokratiska regering, som styr Indien.

Under kriget har man haft en olycklig benägenhet att se på Indien som en uteslutande brittisk fråga och den svenska liberala och socialdemokratiska pressen har obetingat antagit engelska regeringens synpunkter, ehuru de just för sina principers skull borde ha stått på det indiska folkets sida i dess strid för nationell frihet. Kriget har förvänt synen på många och i stället för en sträng neutralitet, i synnerhet när det rör underkuvade och förtryckta raser, har den liberala pressen gjort Englands och andra länders underkuvade folk en oerhörd orättvisa, alldeles som högerpressen gjort med centralmakternas och deras allierades underkuvade folk. Detta är en kortsynt politik, ty små nationers, såsom Sverge, intressen äro av liknande art som underkuvade folks, såsom Indien, d. v. s. de äro motsatta stormakternas.

Vid fredskongressen, i vilken Sverge kommer att deltaga, måste det oavvisligen utöva sitt inflytande för att åstadkomma en varaktig fred. En sådan kan endast åstadkommas därigenom, att havens fullständiga frihet och varje folks rätt att besluta över sitt eget öde erkännes. Särskilt måste sådana länder som Indien, Irland och Egypten m. fl. bliva befriade från främmande förtryck och exploatering. Ty det är ett sine qua non för världsfreden. Sverge måste utöva sitt moraliska inflytande för att förmå så många nationer som möjligt att fordra dessa samma villkors uppfyllande. På det sättet kan Sverge hjälpa Indien och alla andra lidande och förtryckta nationer.

Och om det alltid till slut visar sig inbringande att hjälpa andra, kunna vi ej omedelbart vinna mycket genom att hjälpa särskilt Indien? Om det finge fritt och obehindrat handla med oss skulle vi snart bliva ett rikt land. Om vi finge och kunde taga kännedom om dess industri, konstslöjd och ornamentik, dess härliga vävnader av alla slag, så skulle vi själva få en delvis ny industri efter indiska förebilder, och hur väl behöva vi det ej, vi, som med svenskarnas ofattliga långsamhet och obenägenhet för allt nytt, mer än andra folk behöva nya idéer, industrier och arbetssätt.

Små nationer, avlägset belägna som vi, ha stor benägenhet att hävda den intellektuella avspänningen som något önskvärt. En utlänning, som skrivit om Sverge, har påvisat vår passivitet gentemot yttre förbindelser, och däri har han nog rätt. Han råder oss att öppna förbindelser åt alla sidor, inom alla områden. Ju intimare vår kontakt blir med långt avlägsna länder, av vilka vi kunna ha nytta, icke endast

En kvinnornas världskongress.

Till den internationella kvinnokongressen, som skall hållas i Kristiania den 8—18 september, skall Sverge skicka sju ombud, representanter för olika kvinnoföreningar, nämligen fru Eva Upmark, fru Berta Nordenson, d:r Malin Wester-Hallberg, d:r Ingegerd Palme, fru Elisabeth Fehrman, fröken Axianne Thorstenson och fru Nina Benner-Anderson.

Kongressens sammanträden skola äga rum i själva stortingshuset, och norska staten har garanterat 50,000 kr. till täckande av utgifterna för mötet. Trettio nationer bli representerade, bland dem alla land i Europa utom Tyskland, som beslutat vänta tills det fått göra sitt inträde i Nationernas förbund, och från andra världsdelar komma delegerade från Amerika, Australien, Sydafrika, Mexiko, Uruguay, Argentina m. fl. Den amerikanska delegationen, som består av 50 kvinnor från alla stater, har i dagarna anlant till Paris på väg till Kristiania, och i den franska huvudstaden ha de, enligt Newyork Herald's Parisedition, fått ett särdeles hedersamt och officiellt mottagande av den amerikanska ambassaden och en del höga franska ämbetsmän.

För kongressen har uppgjorts ett mycket rikhaltigt program. Först skall ett förberedande möte hållas, och de av det internationella kvinnorådet tillsatta permanenta kommittéerna skola hålla sina sammanträden, varvid de komma att utarbeta och inför kongressen framlägga förslag, som behandla barnauppfostran, skolväsen, gift kvinnas rätt att välja nationalitet samt lagstiftning om inskränkande av tillverkning av lyxvaror m. m. För Nationernas förbund hyser kongressen ett stort intresse, och den kommer att verka för att en kvinna inväljes bland varje lands delegater till förbundets generalförsamling.

materiellt, utan även intellektuellt och kulturellt, ju lyckligare för oss.

Därför böra vi mera allmänt tillgodogöra oss Indiens konst, litteratur och musik, något som vi i hög grad behöva. Dess litteratur, i synnerhet den religionsfilosofiska och den dramatiska poesien, är en av de högststående i världen. Vi ha inte råd, att, om det erbjudes, skjuta ifrån oss ett enda tillfälle att förändliga och fördjupa vårt nationella liv. Vad vi kunna göra för Indien först och främst och för alla förtryckta folk för övrigt, låt oss göra det; det finns kanske ej många, som ej indirekt och omedvetet ha Indien att tacka för en högre och renare tankeriktning, och det är blott en handling av den enklaste tacksamhet, att vi göra vårt bästa för att efter för många stödja det i dess kamp för en rättvisare och självständigare tillvaro.

A d a R o s e n g r e n.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Smedjebackens soc.-dem. kvinnoklubb upptog sitt arbete den 20 mars 1919, omedelbart efter ett föredrag av fru Agda Östlund från Stockholm.

Under det gångna året ha hållits 15 ordinarie möten, en enskild sommarfest och en julgransfest samt ett offentligt föredrag av fru Hulda Flood från Karlstad.

Inkomster och utgifter ha balanserat på en summa av kr. 329:46. Av Morgonbris har försålts 1,000 exemplar.

Bland frågor som förekommit må nämnas: "Är det orättvist mot ungdomen att den politiska myndighetsåldern inträder så sent?" Diskussionen ledde till följande uttalande:

"Som isynnerhet arbetareungdomen vid mycket tidig ålder måste åtaga sig ansvaret och försörjningsplikten för sig själv samt även sina skyldigheter mot samhället i form av skatter, värnplikt m. m. är det orättvist att den icke får sina rättigheter tidigare. Å andra sidan är den korta och bristfälliga skolundervisningen, som består småfolkets barn föga ägnad att dana dugliga medborgare, varför den vakna ungdomen måste på sin fritid från förvärvsarbete, genom självstudier förskaffa sig nödvändiga kunskaper i vad som rör samhället. Därför vore ett önskemål att den obligatoriska skolgången utökades åtminstone ett år samt att då även undervisades i samhällslära, så att barnen finge lära känna både sina rättigheter samt skyldigheter och ansvar som blivande medborgare."

Lesjöforsklubbens fråga angående sagostundsverksamheten har även behandlats och anse vi sagostunderna icke äro skadliga för barnens uppfostran utan tvärtom tro vi att de äro till såväl nytta som nöje för de små. Dock bör sagostunderna ledas av därtill dugliga och energiska personer med förmåga att föreläsa och välja god och lärorik lektyr. Kooperationen, tidnings- och förbudsfrågan ha också varit föremål för våra diskussioner samt den nya äktenskapslagen. I denna fråga antogs den av C. S. föreslagna resolutionen.

Som klubben har till sin uppgift att hos kvinnorna skapa hänförelse för socialismen samt söka väcka deras intresse för och deltagande i politiska och samhälleliga frågor, vädja vi till en var arbetarekvinna: Gå in i vår förening, som goda och för vårt mål framåtsträvande medlemmar!

Det är vår oavvisliga plikt att som en vaken och målmedveten medborgarinna, måka och mor, delta i kommunala och politiska angelägenheter. Därför fordras också att vi stå enigt sammanslutna, för att bättre kunna framföra våra krav och göra våra intressen gällande.

Den socialdemokratiska kvinnoklubben är då vår bästa samlingspunkt.

S e k r.

Brev från Lommaklubben.

Lomma är andra stationen från Malmö på västkustbanan, varför vi ha såväl Arlövs sockerfabrik som Alnarps stora lantbruksskola här i närheten. Lomma kvinnoklubb är egentligen bildad för ett 10-tal år sedan men låg tyvärr nere några år, tills den för en

trenne år sedan upplivades igen. Kvinnoklubben här har aldrig låtit höra av sig i Morgonbris, men lever och arbetar sig framåt; om blott med snigelgång så går det ändå. Klubben består av ett 40-tal medlemmar och håller möte en gång varje månad. Resultatet av klubbens arbete syns kanske mindre utåt, men klubben har många intresserade medlemmar. Genom att klubben tillhör arbetarekommunen på platsen äro vi representerade med våra medlemmar i kommunalfullmäktige, municipalfullmäktige, pensions-, fattigvårds- och barnavårdsnämnd. Många kvinnor i Lomma, såväl gifta som ogifta, skaffa sig en liten extra inkomst genom att åtaga sig betskötsel såväl hos lantbrukarna i trakten som på Alnarp. De avtal och villkor som gälla arbetet upptagas alltid och diskuteras och ordnas på klubbmötena och vi kunna därför säga, att Lomma kvinnoklubb, i olikhet med andra kvinnoklubbar, ha ett ekonomiskt eller rentav ett fackligt intresse, som håller samman medlemmarna. Ombudet på Stockholmskongressen för Skånedistriktets kvinnoklubbar, fru Anna Linders, höll söndagen den 9 maj en intressant redogörelse i klubben för förhandlingarna på kongressen. På samma möte beslöts att delta i distriktskonferensen. Lommaklubben hade till denna konferens inlämnat motion med krav på ökat upplysningsarbete till förmån för klubbarna på landsbygden; ett krav som mycket litet tillgodoses därför att det finnes så ont om kvinnliga föredragshållare och agitatorer. Med hälsning från Lomma kvinnoklubb till klubbarna landet runt!

E n k l u b b m e d l e m.

Från Ängelsbergs kvinnoklubb.

På föranstaltande av Ängelsbergs arbetarekommun, bildades vår lilla klubb i nov. 1919 efter ett föredrag av fru Hulda Flood från Karlstad. Vid starten erhöles 10 medlemmar, vilket antal på ganska kort tid fördubblats, så att vi nu räknar ett 20-tal. Klubben har regelbundet ett ordinarie möte i varje månad samt ha vi dessutom haft två à tre extra möten för avgörandet av frågor av mera brådskande art. Söndagen den 8 februari hade vi anordnat ett samkväm, med föredrag av fru Vira Eklund från Västerås, över ämnet: "Ungdomens nöjesliv". Föredraget var både innehållsrikt och lärorikt och avtackades med starka applåder.

Dessutom förekom kvartettsång av en grupp sängarbröder från Västanfors, pianomusik av organist Thorén samt deklamation av klubbens ordf. fröken Loffman, alltsammans bidragande att höja stämningen. Samkvämet var besökt av endast ett 100-tal personer, vilket utvisar att arbetarklassen ännu ej förstår att ta vara på det som äger något värde för dem.

Den 29 februari voro vi inbjudna till Fagerstaklubben på kamratmöte, till vilket även Norbergsklubben var inbjuden, och få vi på det hjärtligaste tacka Fagerstaklubben för gästfriheten och alla de trevliga anordningarna för vår del, och hoppas vi att i

fortsättningen samma trevnad och förståelse må bliva rådande på våra kamratmöten. I början av april är klubben betänkt på att anordna ett upplysnings- och agitationsmöte och det behövs ganska väl. Undertecknad har flera gånger frågat kvinnor ur arbetarklassen, om de ej skulle ansluta sig till kvinnoklubben, men fått till svar: "Vad skall jag där och göra". (Ett ganska belysande exempel på okunnigheten om vårt arbete.) Och det ändock av hustru till skarpt socialt intresserade män! Det finns ett 50-tal arbetarkvinnor här på platsen, som man kunde fordra utav att de skulle visa bättre förståelse för sina egna intressen, eller skola vi kvinnor fortfarande, trots det, att vi fått rösträtt, ensamt låta männen avgöra även sådana saker, som speciellt ligga inom kvinnans område?

Är det inte nog, att vi bli nedtystade där, som vi ej ha rösträtt. Därför skola vi inom vår lilla klubb arbeta av alla krafter, för att väcka de utomstående kvinnornas intresse till liv, så de få inse nyttan av en sammanslutning, ty: Enade vi stå, söndrade vi falla!

Tidningen Morgonbris' erhåller medlemmarna regelbundet varje månad genom tidningens kommissionär på platsen, fru Anna Carlsson.

Med kamrathälsning till alla klubbar landet runt!

Hanna Grönlund.
S e k r.

Från Torshälla soc.-dem. kvinnoklubb.

Då vi i Morgonbris läser andra klubbars årsberättelser och se huru mycket de utträttat under året, så är det nästan med tvekan vi komma med vår.

Sitt första årsmöte avhöll vår klubb i april. Den bildades nämligen i mars 1919 av de envisa och efterhängsna Eskilstunakamraterna, vilka förut gjort två fruktlösa besök härstädes, men denna gång lyckades de övertygga 9 st. av oss om, att även för kvinnorna finnes andra intressen än slitet och släpet för barn och hushåll. Tack skall ni ha!

Till styrelse valdes fruarna Vikt. Andersson, ordf., Aug. Berglund, sekr., Anna Gustafsson, kassör, Selma Gustafsson, v. sekr., Tekla Larsson, v. ordf. Under året ha 21 medl. ingått i klubben; 4 ha tröttnat, eller aldrig haft idéerna, och begärt utträde, varför klubben nu består av 26 st. Således ej många, men intresserade och energiska. Klubben erhöles vid sin start 25 kr. i gåva av arbetarekommunen, i vilken klubben vid sitt 3:e möte beslöt ingå. Alla våra möten ha varit fyllda av arbete, och två gånger har kommunen varit inbjuden; en gång för diskussion i frågor vilka gälla samhället, och en gång, då föreläsning om förslaget till nya äktenskapslagen förekom. Tillsammans med Eskilstuna- och Hällbyklubbarna ha hållits 4 kamratmöten, varvid många intressanta och lärorika frågor diskuterats. Klubben har också genom samarbete med nämnda klubb anordnat en talrikt besökt föreläsning av inspektör Hj. Berg över ämnet: De nya praktiska ungdomsskolorna. Sju av våra medlemmar ha på klubbens bekostnad besökt d:r Gulli Petrinis utmärkta föreläsningar i kommunalkunskap, anordnade av A. B. F. härstädes.

Varför ^{skola vi giva barnen} ENERAGON?

Jo, därför att det i lättast absorberbara form tillför organismen just de ämnen (speciell de organiska fosforföreningar), som barnakroppen behöver för sin fysiska och psykiska utveckling. Klenta barn bliva förvånande fort friska, pigga och motståndskraftiga. ENERAGON, kraftnäring, väl blandad med mjölk, välling, gröt eller omeletter enligt bruksanvisningen tages utan svårighet. ENERAGON-MALTOS, ENERAGON-KAKAO smaka utmärkt och tagas med begärlighet.

ENERAGON-preparaten förordas av svenska läkare, tillhandahållas å apoteken och i drogaffärerna.

Tillverkas av

A.-B. PHARMACIA, STOCKHOLM.

Kontrollant: Professorn Fil. Doktorn K. A. Vesterberg.
Prospekt på begäran direkt från bolaget.

Av Morgonbris har försålts nära 500 ex. Till C. S. och redaktionen av Morgonbris vilja vi uttala vår stora tacksamhet för all upplysning de ge oss i tidens frågor, och önska vi varmt att de fortfarande i lättfattlig form hålla oss à jour med förslag och beslut i riksdagen m. m.

I glädjen över att klubben lyckats fylla ett år och med tillförsikt går ett annat tillmötes, beslöt klubben att i stället för årsfest bjuda på kaffe på ålderdomshemmet, till glädje för både oss och de gamla.

Men har orsaker till glädje och belåtenhet funnits, så ha heller icke orsak till misstränkning uteblivit. Vi hänsyfta då främst på kongressens beslut i nykterhetsfrågan. Aldrig hade vi trott, att kongressen skulle trampa partikongressens spår i denna fråga. Deras uttalande må låta aldrig så vackert så veta vi väl, att viljan ingalunda står bakom orden. Det grämer oss och vad mera, vi skäms för att höra representanter för arbetareklassens kvinnor begagna sådana utnötta slangord som att vi ej äro "mogna" för ett förbud, eller att det ej är "rådligt" att genomdriva detsamma nu. Har ej Sverges folk efter århundradens missbruk av spritdrycker hunnit "mogna"? Skola vi ännu se generation efter generation av ungdom komma raglande ut från krogen och är ett förbud att tillråda då ännu tusentals hem skövlats?

Om myndigheterna till äventyrs skulle ha viljan att hålla efter lönnbrännare så ställer detta sig många gånger svårt. Annat blir förhållandet då sprit ej kan fås på laglig väg: då kunna de anhålla en var drucken, och med de höga böter, som nu äro, så kan man vara säker om, att många förlorade både lust och kärlek till "yrket". Vad beträffar M. Björkman-Brobergs yttrande, att kokain och morfin användes som surrogat, så vilja vi rent ut säga, att dylika förfallna individer ha vi icke bruk för i samhället och allra minst göra de nytta i arbetareklassens leder; bäst vore om de försvunno och vi hade några smittohärdar mindre, ty sådana äro de för vår uppväxande ungdom. Vad restriktionerna leda till veta vi alla: de uppehålla begäret hos de gamla och skapa det hos de unga och är en täckmantel för lönnbränningen. Med visshet hade vi väntat, att Sverges kvinnor åtminstone i denna fråga skulle visat att de haft självständiga tankar, och med stolthet skulle vi i pressen läst, att kongressen beslutat ingå till regeringen med begäran om rusdrycksförbud. Nu däremot misstänka

vi, att det ligger något bakom det beslut som fattades.

Med vemod se vi också huru svårt det är att få kvinnorna att förstå, att vi alla böra deltaga i arbetet och kampen för ett rättvisare samhällssystem. Är det männe lika överallt, eller endast i vår 600-åriga stad?

Med varm kamrathälsning till vårt förbund och alla klubbar i landet!

Styrelsen, g:m T. L.

Huskvarna.

Klubben här hade årsmöte den 7 april, varvid styrelse- och revisionsberättelse föredrogs och godkändes. Den senare utvisade att inkomster och utgifter balanserat på kr. 724: 38, med en behållning till nästa verksamhetsår av kr. 30: 30. Klubben har under året inköpt tvenne andelar i Folkets hus-föreningen.

Enligt styrelseberättelsen har klubben sedan sitt bildande den 18 febr. 1919 hållit 14 möten, deltagit i första majdemonstrationen med standar samt anordnat tvenne offentliga möten.

På de enskilda mötena ha fyra föredrag hållits, varjämte klubben vidtagit åtgärder som resulterat i spritförbud för Huskvarna stad och Håkarps socken under den tid som konflikten inom metallindustrin pågick.

Klubben, som på sina möten haft sång, musik samt en och annan liten kaffetår, räknar vid årets slut 65 godkända medlemmar, vilka nästan undantagslöst äro livligt intresserade av klubbarbetet.

Vid ett föregående möte har anslutning till Huskvarna arbetarekommun beslutats och på möte den 3 maj beslöt klubben anslutning till soc. dem. kvinnoförbundet.

I det vi sända en hälsning till förbunds-kamraterna över hela landet uttala vi även den förhoppningen att Huskvarnaklubben skall bli en stark länk i den kedja de soc. dem. kvinnoklubbarna utgöra. H—a.

Från Hudiksvall.

Hudiksvalls socialdemokratiska kvinnoklubb, vilken bildades den 11 mars 1919 efter ett föredrag av fru Disa Vestberg från Sundsvall, firade sin årsfest den 6 april (tredjedag påsk) 1920, efter ett både gediget och roande program. Salen, gamla läroverkets, var för tillfället dekorerad med en massa flaggor och blommor och tillika pryddt dukat kaffebord, som allsammans tedde

sig inbjudande och gav en festligare prägel än vanligt.

De över 125-tal församlade hälsades välkomna av klubbens ordf., Clara Enqvist, som tillika föredrog en tablå över det gångna arbetsåret.

Klubben, som vid bildandet erhöll 32 medlemmar, har under årets lopp ökat till 46.

Mötena, som till en början höllos var 14:de dag, blevo sedermera enligt beslut bestämda att hållas en gång i månaden, den första måndagen.

Vad ekonomien beträffar, har ju ej kassan att uppvisa så särdeles lysande tillgångar, till följd av den stora konkurrens man får räkna med i städerna; mest då den stora "biograf-flugan", vilken hotar bliva fullkomlig epidemi, mer och mer bland det uppväxande släktet undanträngande all strävan för ideella spörsmål. Det har därför mest blivit klubbmedlemmarnas lott att "dra sitt lilla strå till stacken". Inkomsterna utgjorde 168 kr., utgifterna 80, alltså en behållning på 88 kr.

Efter en uppmaning till de icke till klubben anslutna närvarande kvinnorna att fortast möjligt ingå som medlemmar samt till alla en uppmaning att slå vakt kring klubben och dess intressen i och för ett givande upplysningsarbete bland arbetarklassens kvinnor, avslutades anförandet med några strofer ur de två sista verserna i Thure Nermans dikt 1:sta maj. Därefter följde omväxlande musik, sång, kaffedrickning, deklamation, och så ett anförande av Signe Sandberg, vilken berörde de krav, som nu i främsta rummet ställas på oss kvinnor, såsom samhällsmedlemmar, såsom mödrar och uppfostrinnor för det uppväxande släktet.

Därefter vidtog en mycket roande cabaret, vars medverkande nästan uteslutande voro medlemmar inom klubben, om man undantager tvenne fiolister och conferencier. Alla gjorde sin sak bra, detta vittnade de stormande skrattsalvorna och applåderorna om. Konstaterades att här fanns med säkerhet slumrande förmågor.

Så slog man sig ned kring de dukade bordet för att enligt programmet supera. — Och alla kände sig nöjda och belåtna.

Därefter en "sväng om" efter sprittande fiolmusik. Tack å de inbjudnas vägnar, framfört av hr Hägglund, hurrarop och välgångsönsknningar för kvinnoklubbens utveckling och bestående. Och så var H-valls kvinnoklubb's första årsfest ett minne blott, men ett minne, som för arrangörerna, trots det myckna arbetet kvarlämnade idel belåtenhet och glädje samt förhoppningar om större anslutning till vår klubb och därmed ökade möjligheter för ett mera givande upplysningsarbete. Ske alltså! C—a.

En artikel i Morgonbris augustinum-mer, Samhällets plikter emot barnen, var hämtad ur Svenska Dagbladet, vilket av ett beklagligt misstag icke blev meddelat.

När hjärtat längtar.

(För Morgonbris av Allan Pettersson.)

Den stora restauranten badade i ljus. Ur den långa raden av fönster i det eleganta huset blixtrade det elektriska ljuset som stjärnor. Den stora parken omkring sökte förgäves se mörk och dyster ut gentemot den framvällande ljusfloden. Men det lyckades ej. Endast på något enstaka ställe behöll de skuggande trädskronorna en liten del av vårkvällens skymning. Automobilerna tjöto sina varningssignaler, när de rusade fram lägnis den breda gatan.

Det var, som om människorna instinktivt hade sökt sig fram till denna av blixtrande ljus upplysta gata. En oavlåten ström av människor vällde fram utmed de båda trottoarerna. Det var glada människor, som hade tillfälle att njuta av livet. Deras glattiga skratt ljöd som musik i den vackra vårkvällen, blandande sig med trädskronornas sus i parken.

Den skarpa ljusfloden på de stora gatorna delade dock ej med sig av sin rikedom till de små, trånga gränderna. Där hade mörkret makten. Endast en och annan matt flämtande gaslykta sökte förgäves hålla mörkret borta. Det blev dock i en mycket liten cirkel, som de förmådde sprida sitt sken. Gränden låg nästan tom och öde. Någon enstaka figur strök ibland såsom en dimma förbi någon av lyktorna. I nästa ögonblick var den åter uppslukad av mörkret på den andra sidan. När stegen dogo bort, var det åter lika tyst och tryckande i gränden.

En kall vårvind sveper fram längs husraderna. Den sliter och rycker i portarna och framkallar långdragna tjut i vindsluggarna. Dimman har från sjön dragit in till staden, svepande sin mantel kring stenmassorna. Snart förnimmas lyktorna som lysande rovdjursögon genom töcknet. — Plötsligt ljuda lätta steg någonstans borta i mörkret. De komma hastigt närmare, liksom sökande sig väg ur mörkret till den ljusa delen av staden, som ter sig som en väldig ljuskägla i slutet av gränden. Stegen bli starkare och starkare. Till slut dyker gestalten av en liten kvinna fram ur mörkret. Hon stannar i den trånga kretsen av ljus, som lyktan förmår sprida.

Det är en vacker kvinna. Hon är ung, kanske mellan tjugutvå och tjugufem år. Ett liv i armod och sorg har ej fullständigt förmått skövla de mejslade dragen. Ett liv i fångenskap i denna trånga gränd har ej fullständigt förmått bryta ett ungt livs krafter. Men att dessa onda makter satt sina klor i henne, skönjer man redan. Som hon står i ljuscirkeln är hon verkligen vacker, trots sin torftighet. Det mörkbruna håret fladdrar för vinden och de djupblå ögonen speja ut i mörkret. Näsvingarna skälva lätt och en svag rodnad leker på kinden. En tung suck pressar sig fram ur bröstet.

Efter ett ögonblick fortsätter hon sin vandring gränden fram.

Hon är dock ej ensam i gränden. I mörkret utanför lyktans ljuskrets skymtar en annan

figur fram. Hon hör de smygande stegen efter sig. Hennes läppar darra. Hon ökar takten och börjar småspringa.

— Blenda! ropar mannen efter henne.

Hon rycker till och springer än fortare. Vid nästa lykta hinner han henne. Hon stannar vid det hårda greppet i armen.

— Har du bråttom? frågar han med ett hårt leende.

Hon står flämtande framför honom, flämtande och förskräckt. Hon ser på honom. Han ser nästan grym ut. Han är icke ful. De skarpt mejslade dragen, liksom skurna i hårt trä, ha visserligen ett hårt, nästan rätt uttryck, men de flämmande, mörka ögonen ge ansiktet en vacker prägel. Han är ung, också han. Men livet har krossat honom andligt och fysiskt. Han har sjunkit ned i mörkret. De ständiga motgångarna ha hos honom skapat en hänsynslös rå kallblodighet. Han har blivit slö och likgiltig.

— Nå, säger han frågande, då hon ej svarar.

— Släpp mig, Olof, jag skall bort! Släpp, hör du!

— Sää, om jag vill, ja, tillägger han kort.

— Jag måste! ropar hon, då han ej släpper henne.

— Ha, måste! Angeläget kanske, trevligt, muntert, va? säger han, medan hon kämpar för att bli lös. — Å, stilla slyna! ryter han till.

Förgäves söker hon bliva fri.

Då vaknar vreden inom henne. Hon känner, hur den sjuder mot honom, som dragit henne ned i smutsen, ned i avgrunden. Det är han, som vållat hennes fall, det är han, han! ropar det inom henne. Vart har ej han fört henne? Har hon ej blivit ett avgrundens barn med honom! Om han föll, vad mer? Angick det henne? Hon skulle kanske kunnat kämpa sig fram till frihet, kunnat spränga fattigdomens och armodets bojor. Han hade skulden. Hur var hon ej nu bortstött från människorna. Han ville fullständigt binda henne här, att långsamt gå under och dö med honom. Hon kände, hur känslorna reste sig mot denne man framför henne. Bryt dig loss! ropade det i hennes inre.

— Släpp! ropar hon med darrande stämma. Skall du tvinga mig att kvävas här med dig? Är inte jag fri, säg! Vad har du för rätt till mig, du, som söker krossa mig här? Nej, du är rädd, du, rädd är du. Du ser dig långsamt alltmer dragas ned i smutsen, och så vill du ha mig med. Ja, det vill du, du.

PELLERINS

GRÄDD- och
VÄXTMARGARIN

marknadens förnämsta fabrikater.

A.-B. Pellerins Margarinfabriks

Avd.-kontor, Skeppsbron 4, Stockholm.
R. T. 24 95, 44 63. S. T. 26 88, 78 66.

Feg är du, en feg stackare, du, du! skriker hon ut.

Han står tyst och hör henne. Han tiger, till dess hon talat ut. Hans panna drager sig samman, hans ögon blixtra. Han vill ej erkänna, att han är just den, hon säger, fastän han känner, att han strider mot något inom sig själv. Fortfarande håller han fast i hennes arm.

— Tig för satan! skriker han. Tror du, du leker med mig!

Han drager henne in i mörkret. Med all kraft slår hon sin lilla hand i ansiktet på honom. En rad av svordomar undslipper honom. Men han har släppt greppet kring kvinnans arm — av smärta eller förvåning.

— Stanna! ropar han genom mörkret.

En flick av hennes kappa fladdrar i lykt-skenet. Snart är hon försvunnen i mörkret. Han lyssnar till de lätta, bortdöende stegen. Sedan försvinner också han i mörkret, och allt är tyst.

— — —

Ännu darrande går hon den upplysta gatan fram. Här kan han ej nå henne. Mörkret i den trånga gränden lämnar han ej.

Vårvinden blåser kall. Hon kastar en blick på damernas pälskappor och sveper den tunna kappan tätare kring sig.

Hon har en känsla av, att alla dessa människors ögon vila på henne. Ringaktande, hårda blickar från alla dessa glädjens barn. Hon trycker sig nästan efter husväggen för att undgå alla dessa forskande blickar.

Hon hade hunnit fram till den stora parkanläggningen. Hon stannar och ser sig omkring. Ljuset från den upplysta restauranten bröt den mörka skuggan, träden spredo.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

I varje familj ett husapotek.

Lazarol och Lazarin
det bästa för yttre åkommor.

Dagligen hända små olyckor, som skär- eller brännsår, ett slag eller någon annan skada. Huru äro Ni rustade? Ha Ni något lämpligt medel att sköta om skadan med? Om ej, skaffa genast från en handlande en flaska *Lazarol* och en burk *Lazarin*. Dessa medel äro prövade i många millioner fall och befästa mer och mer sitt anseende såsom hemmets apotek.

Strålknippena bröto sig in i mörkret. Stundom blixtrade en automobils skarpa sken genom dimman. Hon såg denna böljande människomassa, detta hav av strålände ljus, vars mäktiga virvel sög upp hennes spåda gestalt.

Hon sökte ett ställe, där hon kunde få vara ostörd och oesdd av alla dessa framskridande gestalter. Så gick hon sakta in i parken, djupt in bland träden och planteringarna dit den elektriska ljusfloden ej kunde tränga. Hon sjönk ned på en soffa under en stor lind. Här kändes så tryggt, trots ensamheten. Det stilla suset i trädskronorna lät som en dov, mild musik i naturen. Förskiktigt tittade de små spåda bladen fram ur de skyddande höljen. Planteringarnas blomknoppar vaggades sakta till sömns av värkvällens vind för att väckas till liv av en värmande sol.

Hon satt orörlig och lyssnade till trädens sus. Liksom i fjärran hörde hon larmet från gatan. Dimman hade höjt sig och himlavalvet klätts i en skrud av strålände stjärnor. Månen sände en blek strimma av ljus in i dunklet bland träden.

(Forts.)

Brunnsviks Folkhögskola

börjar nya kurser den 15 okt. 25 veckors lästid, avslutning 30 april 1921.

Första årskursen. Manlig och kvinnlig kurs samtidigt. Undervisning i samhällslära, allmän och svensk kulturhistoria, nationalekonomi och geografi, naturvetenskap och hygien, svenska språket, matematik, bokföring och kvinnlig slöjd.

Andra årskursen avser att giva elever, som förut genomgått folkhögskola, tillfälle till mera ingående och självständiga studier. Huvudämnen: Nationalekonomi med ekonomisk geografi, historia samt stats- och kommunalkunskap. Dessutom engelska och tyska samt kortare kurser i lagkunskap, naturvetenskap och matematik m. fl. ämnen.

Statsstipendier för obemedlade och mindre bemedlade elever.

Snar anmälan önskvärd. Begär prospekt hos föreståndaren för Brunnsviks folkhögskola, Sörvik.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Alla slag av bankaffärer — Högsta inlåningsränta

Sveriges soc.-dem. kvinnoförbund.

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Vessman, Upplandsgat. 85, 4 tr., Stockholm. A. T. 244 36.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrik. Adr.: Kassören Fru Ellen Cato, Solberga, Huvudsta.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Allm. Kvinnoklubbs sångkör. Repetition torsdagar kl. 8 e. m. i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54, Snudbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7,30 e. m. å lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. ö. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal.

Styrelsen.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Klubbkassörer, Obs.!

Kvartalsrapporten och avgiften till förbundet skola samtidigt insändas till kassören, adr.: Anna Svensson, Grindsgat. 10, 3 tr., Stockholm Sö.

FRIHET

(Organ för Sveriges Soc.-dem. Ungdomsförbund.)

Utkommer en gång i månaden.

Redaktörer:

Nils Karleby och Carl Schill.

Bland medarbetarna märkas: *Författ. Ellen Key, Dan Andersson, Ragnar Jändel m. fl., Red. Ivan Oljelund, Adj. Oscar Olsson, Prof. Knut Kjellberg m. fl.*

LÄS OCH SPRID FRIHET.

Varje kvinnoklubb bör se till att kommissionär för partiets ungdomstidning finnes på var plats.

Begär kommissionärsvillkor och prov-exemplar från

TIDN. FRIHETS EXP., ESKILSTUNA.

Fru Lindholms 10:e bok Diet- och Receptbok

Pris 2: — kr.

Rekvireras direkt hos mig eller genom bokhandeln.

Ur innehållet:

Dietetiska riktlinjer.

Några näringssiffror.

Detaljer i dietplanen.

Förslag till daglig matordning.

Om temperaturmätning.

Om håll.

Svettdrivande medel:

Drycker, inpackning, Priessnitz' omslag.

Om komplikationerna:

Lungblödning, lungsäcksinflammation, struptioner, tuberkulos, tarmtuberkulos.

Om några symtom:

Febern, hostan, nattsvetten, hållet, matlusten, gasbildning, halsbränna, om sömnen.

"Förkylning".

Blodbrist.

Hygieniska åtgärder:

Hals-, mun- och nashygién, upphostningarna, desinfektionsvätska, bostadshygién m. m.

FRU HEDVIG LINDHOLM,
Upplandsgatan 68, Stockholm.